7/06/2021

जीएसटी कायद्याअंतर्गत मार्जिन स्कीम

ॲड किशोर लुल्ला.

सेकंड हॅन्ड वस्तूंचाव्यापारव्यवहार करण्यासाठी जीएसटी कायद्याअंतर्गत काही सवलती दिलेल्या आहेत. त्यास जोडून काही अटी देखील घातलेल्याआहेत.अशांची माहिती प्रत्येकास माहिती असणे अत्यावश्यकआहे.सेकंड हॅन्ड वस्तूंचा खरेदी-विक्री करणाऱ्या एखाद्या व्यापाऱ्याचा ज्या वेळीपुरवठा होतो म्हणजेच वापरलेल्या वस्तूंवर थोडीशी प्रक्रिया करून ज्यावेळी एखादी वस्तू विकली जाते आणि त्या वस्तूच्या स्वरूपात फार मोठा बदलझालेला नसतो, अशावेळी सदर वस्तूच्या खरेदी वेळेचा सेटऑफ हा मिळत नाही. अशा वस्तूंचे विक्री मूल्य हे विक्रीआणि खरेदीच्या किमतीतीलफरकावर ठरते आणि सदरच्या मूल्यावर जीएसटी भरावा लागतो.जर हे मूल्य निगेटिवआले तर त्यावर जीएसटी भरावा लागत नाही .उदाहरणार्थ सेकंड हॅन्ड वस्तूच्या विक्रीची किंमत रुपये आठ लाख असेल आणि त्याच सेकंडहॅन्डवस्तूच्या खरेदीची किंमत रुपये पाच लाख असेल तर रुपये तीन लाख ही करपात्र रक्कम ठरते.

याबाबतीत खालील मुद्दे लक्षात ठेवणे गरजेचे आहे.

१. एखादी व्यक्ती की जी वस्तू अगर सेवा खरेदी-विक्रीचा धंदा करत नाही त्याने जर जुनी वस्तू विकली तर त्यालाजीएसटी लागत नाही.

२. जीएसटीच्या नोंदीत व्यापाऱ्याने जर अनोंदित व्यक्तीकडून सेकंड हॅन्ड वस्तू खरेदी केल्या तर त्याला आर. सी. एम. भरावा लागत नाही.

३. जुनी गाडी,जुने दागिने यासारख्या जुन्या वस्तूंचा जर लिलाव केला तर विक्री आणि खरेदी किमतीच्या फरकाच्यारकमेवर जीएसटी भरावा लागतो.

४. अशा वस्तूंची परप्रांतात विक्री केली तरीदेखील वर नमूद केल्याप्रमाणे कर भरावा लागतो.

५. सर्व करपात्र व्यक्ती की ज्या सेकंड हॅन्ड वस्तूमध्ये व्यापार व्यवहार करतात त्यांना सदरची मार्जिन स्कीम लागू होते.

६. जुन्या गाड्यांचीखरेदी विक्री केल्यास त्याच्या मार्जिनवर कराचा दर ठरवण्यासाठी जीएसटी कायद्यांतर्गत एकपरिशिष्ट दिलेले आहे. त्याप्रमाणे १२% किंवा १८% कर भरावा लागतो.
यावर कॉम्पेन्सेशन सेस भरावा लागतनाही.

७. सदरची मार्जिन स्कीम ही स्वैच्छिक असून बंधनकारक नाही.

८. एकदा ही स्कीम स्वीकारल्यानंतर ती पूर्ण वर्ष चालविली पाहिजे असे बंधन नाही.

९. सर्वच वस्तूंकरिता ही स्कीम घेतली पाहिजे असे बंधन नाही. उदाहरणार्थ जर गाड्यांसाठी या संधीचा फायदा घेतला तर लॅपटॉपसाठी घेतलाच पाहिजे असे बंधन नाही.
१०. आयकर कायद्याअंतर्गत जर घसारा घेतलेला असेल तर विक्रीच्या किमतीतून घसारा घेतल्यानंतर आलेली रक्कम वजा करावी.
११. कर्ज थकीत झाल्यामुळे जर कर्जदाराकडून वस्तू परत मिळवली तर कर्जदाराच्या खरेदी किमतीतून प्रत्येक तिमाहीला ५% पॉईंट्स प्रमाणे रक्कम वजा करावी. हा कालावधी विक्रीचा दिनांक आणि खरेदीचा दिनांकयामधील असावा.
१२. नोंदीत व्यापाऱ्याने खरेदीवरचा सेट ऑफ घेतला तर त्याला विक्रीच्या पूर्ण रकमेवर जीएसटी भरावा लागेल.
१३.जीएसटी कायदा येण्यापूर्वी वस्तू खरेदी केलेली असेल आणि पूर्वीच्या कायद्याप्रमाणे वस्तू किंवा सेवेचा जीएसटीच्या कालावधीत फायदा घेतलेला नसेल तर मार्जिन स्कीमचा फायदा घेता येईल.
१४. सेकंड हॅन्ड वस्तू खरेदी विक्री करून देणाऱ्या एजंटला या स्कीम चा फायदा घेता येत नाही.
१५. खरेदीही राज्यांतर्गत नोंदीत व्यक्तीकडून असली पाहिजे परप्रांतातून खरेदी चालणार नाही.
१६. सरकार देखील या योजनेचा फायदा घेऊ शकते जर जप्त केलेल्या वस्तू एखाद्या नोंदीत व्यापाऱ्यास विकल्यातर त्या नोंदीत व्यापाऱ्यास आरसीएम भरावा लागेलआणि जर जप्त केलेल्या वस्तू या अनोंदित व्यक्तीसविकल्या तर सरकारला जीएसटी भरावा लागेल.
१७. ही स्कीम स्क्रॅपला देखील लागू होते परंतु स्क्रॅपला सेकंड हॅन्ड गूड्स म्हणण्याची पद्धत नाही.
१८. सेकंड हॅन्ड गूड्सचा व्यापारी कंपोझिशन स्कीमचा फायदा घेऊ शकतो.